

SARAH PEKKANEN

PŘELOŽILA JITKA ČUPOVÁ

THRILLER

UMĚNÍ ZMIZET

„JSEM VELKOU FANYNKOU SARAH PEKKANEN A TOHLE JE JEJÍ ZATÍM NEJLEPŠÍ DÍLO.“

COLEEN HOOVER

UMĚNÍ

ZMIZET

Copyright © 2023 by Sarah Pekkanen
All rights reserved.

*Všetchna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Jitka Čupová, 2025
Cover © Martin Kopecký, 2025
© DOBROVSKÝ s.r.o., 2025

ISBN 978-80-277-5887-6 (pdf)

**SARAH
PEKKANEN**

UMĚNÍ ZMIZET

přeložila Jitka Čupová

VENDETA

Věnováno Margaret Riley Kingové

Najdi část sebe sama skrytou v soumraku.

Fennel Hudson

— ČÁST PRVNÍ

KAPITOLA PRVNÍ

CATHERINE

Máma projde naším mrňavým obývánkem, očima přelétne starý modrý gauč s konferenčním stolkem a pak zase zmizí v kuchyni.

Když se objeví podruhé, z jejího hlasu zaznívá něco víc než jen frustrace. „Před chvílí jsem je měla v ruce.“

Asi bych se měla rychle zvednout a pomoci jí ty klíče hledat, aby nepřišla pozdě na směnu v bistru.

Nechci ale, aby si všimla, že se začínám třást.

„Zkus se ještě jednou podívat do kabelky,“ navrhnou.

Svraští obočí a sáhne do tašky.

Má vždycky ve všem pořádek. Je velmi systematická a pečlivá. V kabelce se jí nikdy nevalí zmačkané účtenky nebo vysypané mince. Sluneční brýle nosí pěkně v pouzdře, bankovky v peněžence seřazené lícovou stranou dopředu, balzám na rty s třešňovou příchutí i s krémem na ruce uložené v kosmetické taštičce – celé je to vlastně sada menších tašek v jedné velké.

Nespokojeně potřese hlavou, dojde ke kabátu, který visí na věšáku vedle vchodových dveří, a začne prohledávat jeho kapsy.

Ale možná je nepozorný její otec. Možná se s nějakou roztěkaností začali potýkat i její bratrance a sestřenice, jakmile se přiblížili střednímu věku. Třeba je to rodinná slabůstka, kterou se naši příbuzní navzájem škádlí, když se sejdou na svátky.

Těžko říct. Nikdy jsem je totiž nepoznala.

Když jsem ve čtvrté třídě dostala za úkol vytvořit náš rodokmen, byla jsem schopná zapsat jen dvě jména na jedné větvi. Matčino a moje.

Stáhne se mi žaludek, když vidím, jak se shýbá a kontroluje rohožku u vchodových dveří, kam si dáváme boty. V uniformě, která se skládá z černých kalhot a odpovídající polokošile s červenou číšnickou zástěrou uvázanou kolem pasu, vypadá ještě hubeněji než obvykle.

Posledních pár dní nemůže pořádně jíst. Přes tenkou zeď, která odděluje naše ložnice, slyším, jak se v noci neklidně převaluje.

Zítra je objednaná k neurologovi.

Každý občas ztratí klíče, říkám si. Ten doktor bude mít pro tohle její nové podivné chování určitě nějaké jednoduché vysvětlení. Předepíše jí léky, doporučí jí, aby víc spala, a pošle nás domů.

Stejně ale cítím, jak se mi zrychluje tep.

Přinutím se dýchat pomalu a pravidelně. Poslední, co teď potřebuju, je zhroutit se. V hodinách ošetřovatelství jsem se poučila o tom, jakou moc má tělo nad myslí a naopak, takže právě teď musím uklidnit tělo, abych nabyla sebekontrolu.

A funguje to. Za minutu se už odvážím vstát. Přejdu k mámě, chvíli přemýšlím a pak zanořím ruku do velké kapsy její zástěry.

Když z ní vytáhnu klíče, ve tváři se jí objeví úleva.

„Já už vážně začínám bláz–“

„Mohla bys mi přinést další krabici, jestli tam nějakou najdeš?“ skočím jí do řeči.

Ve skutečnosti žádnou krabici nepotřebuju, ale chtěla jsem se vyhnout tomu, aby dokončila větu.

Doma nám leží už půl tuctu kartonových krabic, které jsem postupně vytáhla z kontejneru za obchodem s alkoholem. Nemám moc osobních věcí a umím si sbalit rychle. Mám v tom spoustu praxe.

Když se rodiny stěhují z domů na předměstí, sousedé pro ně obvykle uspořádají rozlučkovou párty a matky se po pár sklenkách vína rozpláčou.

Lidi jako my se přestěhují do nového bytu a nikdo si toho ani nevšimne.

Dneska ráno jsem si chtěla sbalit knížky a oblečení. Dokud ale nezajedeme za tím doktorem, všechno pro mě tak nějak visí ve vzduchu.

Máma se zvedne na špičky, aby mě políbila na tvář, pak otevře dveře a odchází. Zvuk jejích kroků za dveřmi slábne.

Čekám, až utichne docela. Pak sáhnu po telefonu a otevřu si v něm seznam, který si tajně sestavuju.

To, že nemohla najít klíče, nemusí nutně nic znamenat, ale přesto si to zapíšu i s dnešním datem.

Při tom se mi pohled zatoulá ke všem ostatním věcem, které se mám v poslední době přihodily – například si někdy založila dvacetidolarovku a už ji nenašla, jindy při hovoru úplně ztratila nit, a jednou dokonce zapomněla cestu domů z drogerie, která je jen pár zastávek od domu.

To všechno jen za poslední měsíc.

KAPITOLA DRUHÁ

RUTH

Umím docela dobře zmizet. My ženy to děláme v jednom kuse.

Když dosáhneme čtyřicítky, tak mužům v podstatě zmizíme ze světa. Rozmělňujeme se do různých rolí, třeba do role matky, a naše identita se vytrácí. Mizíme v rukou predátorů. Jsme stavěné tak, abychom se zmenšovaly, ztrácely na váze, zabíraly ve světě čím dál méně fyzického prostoru.

„Ahoj, já jsem Ruth, dnes vás budu obsluhovat.“

Tuhle větu jsem během dnešní směny pronesla nejmíň dvacetkrát. Vsadila bych se, že žádný ze zákazníků, které jsem takto přivítala, nebyl po pěti vteřinách schopný zopakovat moje jméno.

Což je jen dobře. Být nenápadná mi vyhovuje.

Nikdo si mě nevšímá, ani když později kráčím po cestě kolem řeky Susquehanny a sleduju drobné vlnky na její hladině, které proud unáší pod most v South Street. A i když je vzduch doslova nasáklý vlhkostí a obloha zatažená šedými mraky, nechávám si na očích tmavé sluneční brýle.

Od nošení konvic s kávou a talířů s volskými oky a sendviči mě bolí nohy, ale nutím se jít rychleji.

Neřekla jsem Catherine, že mám cestou z práce ještě nějakou pochůzku. Jestli přijdu domů pozdě, mohla by si dělat starosti, zvlášť když jsem si při odchodu z bistra nastavila na telefonu režim letadlo, aby nezjistila, kam jdu.

Stoupám po točitém schodišti, které vede ke vchodu do knihovny.

Otevřu vchodové dveře a pak postupuju jako obvykle: ujistím se, že v okolí není nikdo, koho bych znala, a poté si vyberu ten nejvzdálenější počítač.

Stará dřevěná židle zavrzá, když se do ní usadím, a pomocí průkazky se připojím na internet.

Bylo by jednodušší, kdybych si mohla půjčit Catherinin MacBook, jak jsem to dělávala, dokud jsem se nedozvěděla, že existuje něco jako historie vyhledávání. Kdo by to byl řekl, že počítače o vás uchovávají data i po vypnutí? Tyhle věci mě vážně děsí.

Na to, abych si vygooglila někoho ze své minulosti, už nepoužívám ani svůj iPhone, protože s Catherine máme společný mobilní tarif a já bych mohla nevědomky zanechávat elektronické stopy.

Catherine si myslí, že mi nikdo z mých blízkých nechybí. Snažím se v ní tuhle domněnku posilovat, protože to znamená méně jejích otázek. Ale mně se po tátovi a po bratrovi stýská. I kdyby byla pravda, že si nade mnou umyli ruce. I kdyby platilo, že se jim hnusí na mě být jen pomyslet.

I po všech těch letech se mi těžko dýchá, když začínám hledat.

Nejdřív se podívám na svého mladšího bratra a napojím se na něj jediným možným způsobem. Timmy má stránku na facebooku, ale má ji nastavenou jako soukromou, takže vidím jen omezenou část. Na profilové fotce má svoje dvouletá dvojčata. Chlapeček vypadá jako jeho mladší kopie a zajímalo by mě, jestli z něj vyroste taky takový fanda baseballu a zmrzliny.

Zírám na jméno Tim – asi už nechce, aby se mu říkalo Timmy – a přemýšlím, jak se seznámil se svou ženou a co jí o mně asi říká. Jestli se s ní o mně vůbec baví.

Pak si vyhledám otce. Nemá tam nic nového, jenom pár zrnitých fotek, které jsem viděla už nespočetněkrát. Je těžké na nich vůbec rozeznat jeho obličej.

Přesto se snažím si ho představit, vybavit si, jak zněl jeho hlas, když mě večer ukládal do postele, a jak mi vždy položil chladnou dlaň na čelo, když jsem měla horečku, jako by se ze mě pokoušel tu nemoc vytáhnout.

Co bych za to dala, kdybych mohla ještě jednou cítit, jak mě objímá, a vdechovat teplou, dřevitou vůni deodorantu Old Spice, který vždycky používal.

Když jsem jako teenager odešla z domu jen s pár věcmi na převlečení, trochou peněz a zlatými hodinkami, věděla jsem, že jim beze mě bude líp a že mě nebudou hledat.

Jediným důvodem, proč jsem se nezhroutila a nevzdala to, bylo dítě, které ve mně rostlo.

Věděla jsem totiž, že možná už nebudu ničí dcera ani sestra, ale jsem – a vždycky budu – něčí máma.

Catherine a já máme jen jednu druhou. Nikoho dalšího jsme nikdy nepotřebovaly.

Poslední, koho si vyhledám, je kluk, se kterým jsem kdysi chodila, James Bates.

Ani u něj nevidím nic nového. Nikdy se neoženil, což ve mně vyvolává smíšené pocity.

Nemá tam žádné své fotky z poslední doby, takže jsem si v duchu vytvořila obrázek, jak teď asi vypadá: blond vlasy má ostříhané na krátko a na spáncích prošedivělé. Štíhlá postava, kterou měl v devatenácti, je silnější a okolo úst se mu rýsují vrásky. A to vše mu přidává na přitažlivosti.

Nejvíce na něj myslívám pozdě v noci, když nemůžu usnout, přestože se blíží čas, kdy mi začíná směna. Snažím se představit si, co dělá přesně v tu samou chvíli, téměř o sto

padesát kilometrů dál, a pokaždé dojdou ke stejnému závěru:
Leží potmě v posteli zrovna jako já.

Zajímalo by mě, jestli na mě taky myslí.

Hned vedle mě se ozve prudká rána.

Úlekem vyskočím na nohy a otočím se za zvukem.

„Promiňte,“ krčí omluvně rameny starší kluk, kterému
spadl na zem štos knih.

„Nemůžeš dávat pozor?“ obořím se na něj dosti hlasitě
a příkře. Spousty hlav se otočí mým směrem.

Teď už nejsem neviditelná. Což znamená, že bych měla
co nejdřív opustit knihovnu.

KAPITOLA TŘETÍ

CATHERINE

Když s mámou vstoupíme do ordinace, lékař vstane od stolu. Nevím, co jsem vlastně čekala, ale určitě ne malou sterilní místnost s hnědým kobercem, béžovými stěnami a stejnými hodinami, jako jsme měli ve škole. Nicméně diplomy vystavené na polici jsou z dobrých univerzit a taky jsem si ho prověřila. Je to nejlepší neurolog v okolí.

Obejde stůl, nevyhýbá se očnímu kontaktu, ale ani se neusmívá. Z jeho výrazu nedokážu vyčíst konečný verdikt. Evidentně se umí v podobných kritických situacích pohybovat, což znamená, že musí mít hodně zkušeností.

„Alan Chen,“ představí se.

„Těší mě,“ odpoví máma. „Ruth Sterlingová. A tohle,“ dotkne se mého ramene, „je moje dcera Catherine.“

Doktor překvapeně vykulí oči schované za brýlemi. Tím se naše role vyměnily – teď jsem to já, kdo se v dané situaci umí lépe pohybovat. Doktor Chen nás vyzve, abychom se posadily, a nabídne nám vodu, ale celou dobu na něm vidím, jak si to v duchu přepočítává.

Máma má v čokoládově hnědých vlasech několik stříbrných pramínků, které se tam třpytí jako třásně na vánočním

stromku, a kolem velkých oříškově hnědých očí se jí rozbíhá jemný vějířek vrásek. Vypadá na svůj věk – dvaadvacet let. Mně je sice jenom čtyřicet, ale působím starší a prý se tak i chovám. Nejspíš je to tím, že úsměv pro mě nepředstavuje automatický reflex, jak se u mladých žen očekává.

Doktor Chen se vzpamatuje rychleji než většina lidí v jeho situaci. Než usedne zpátky do křesla a otevře kartu ležící na stole, má opět nevyzpytatelný výraz.

Přejde rovnou k věci: „Ruth, můžete mi prosím popsat příznaky, které vás trápí?“

Jsem si jistá, že tyhle informace už má. Jsou uvedené ve složce s papíry, které matka předem vyplnila, spolu s výsledky krevních testů od jejího praktického lékaře, jež vyloučily diagnózy jako nedostatek vitamínu B12 nebo boreliózu.

„Začalo to takovými drobnostmi,“ začne matka vyprávět a nohavice jejích kalhot zašustí, když si překříží nohy. „Hlouposti, co se občas stanou každému. Jenže mně se to začalo stávat častěji. Třeba jsem si nemohla vzpomenout, jak se něco řekne. Zapomněla jsem vytáhnout žehličku ze zásuvky. A tak podobně.“

„A kdy jste si všimla, že se vám to stává častěji?“ pokračuje doktor Chen.

Ticho se protahuje. Na stolním telefonu začne blikat červené tlačítko, ale on ho ignoruje. V místnosti něco podivně bzučí. Zní to jako elektrický proud.

Už se chystám vyrukovat s odpovědí, že to bylo před měsícem, když se máma nadechne a předběhne mě.

„Je to asi tak čtyři měsíce,“ řekne skoro šeptem.

Nasaju vzduch skrz zatnuté zuby a rychle se otočím, abych se na ni podívala. Její výraz je klidný, ale ruce se jí nervózně třesou. Pohrává si s jemným prstýnkem s topazem, který nosí pořád. Točí s ním kolem prstu.

Doktor Chen si na jeden z papírů ve složce udělá poznámku. „A zhoršuje se to?“

Když máma přikývne, vytáhnu z kabelky iPhone a vyhledám na něm svůj seznam.

— 7. května: Založila si sluneční brýle do šuplíku v kuchyni.

— 10. května: Nazvala kostky ledu „vodní čtverečky“.

— 12. května: Nevěděla, který je měsíc.

Doktor Chen se mámy zeptá na pár dalších věcí a pak zavře složku. „Mohli bychom udělat nějaké testy..“

Mám tak sevřený krk, že si musím odkašlat, abych mohla promluvit. „Myslíte testy kognitivních schopností, nebo přejdeme rovnou na zobrazovací metody mozku?“

Máma se nakloní dopředu, a dokonce i teď, když stojí sama proti něčemu, co jí musí připadat jako hroustící se betonová zeď, jí v hlase zaznívá hrdost. „Catherine bude pracovat jako diplomovaná zdravotní sestra. Právě úspěšně odpromovala a chystá se nastoupit do nemocnice Johnse Hopkinse. Za dva týdny se stěhuje do Baltimoru.“

„Gratuluju,“ řekne mi doktor Chen. „To je skvělá nemocnice. A jaký je váš obor?“

„Geriatric. Pracuju na částečný úvazek v domově pro seniory.“ Dívám se, jak mu dochází ironie celé situace. On je možná odborníkem na neurologii, ale pokud jde o příznaky mé matky, já v tom rozhodně nejsem žádný nováček.

Sloužím v oddělení pro pacienty s poruchami paměti, což je část, kde žijí lidé s demencí, Alzheimerovou chorobou nebo traumatickým poraněním mozku. S příznaky, jako jsou ty, které popisuje moje matka, se setkávám téměř denně.

V jejím případě ale nechci hned myslet na nejhorší. Víím, že mám kvůli své práci tendenci trochu panikařit a že za tím zmatkováním a občasnými výpadky paměti může být nějaký banální důvod.

Máma je sice drobné postavy, ale rozhodně se nedá říct, že by byla v nějakém ohledu slabá.

Je to bojovnice. Nezničitelná. Jiná být ani nemůže.

S doktorem Chenem probíráme různé možnosti vyšetření, ale CT mozku máma odmítá. Předpokládám, že kvůli penězům. Máme jen základní zdravotní pojištění a po uhrazení téhle schůzky bude stačit jedna porucha auta a můžeme zrušit spořicí účet.

Vtom se stane něco, z čeho mě polije zima, jako bych spadla do ledové vody – máma se postaví a začne přecházet mezi židlí a stěnou. S každým jejím krokem se mi víc a víc svírá žaludek. Ze zkušenosti vím, že čím déle tohle trvá, tím horší zpráva pak přijde. Je to jednoznačný vzorec, nepochybnitelný jako matematický důkaz.

Přesně takhle máma rázovala po místnosti krátce poté, co jsem v druháku na střední začala chodit se svým prvním klukem a užívala si nejlepší školní rok svého života, než mi oznámila, že přišla o práci, že nás domácí vyhodí z bytu a že se budeme stěhovat z Lancasteru do Harrisburgu v Pensylvánii.

Rázovala tak i o Vánocích, když mi byly čtyři roky, a pak mi řekla, že Santovi shořela dílna a já nedostanu žádné dárky.

A rázovala tak i těsně předtím, než mi řekla, proč ji zapudila její konzervativní, nábožensky založená rodina, proč jsem nikdy nepoznala žádné prarodiče, tety, sestřenice a bratrance a proč je nikdy ani nepoznám: na střední škole totiž otěhotněla, její kluk popřel, že jsem jeho, a oni ji od sebe odřízli – všichni do jednoho. Ale jí to bylo jedno, protože já jsem pro ni měla větší cenu než celá její rodina dohromady.

Tenká červená ručička nástěnných hodin neúnavně obíhá dokola. Připadá mi nesnesitelně kruté, že pacienti doktora Chena jsou v jeho ordinaci nuceni tak okatě sledovat, jak ztrácejí to, po čem nejvíc touží.

Máma dojde ke zdi, otočí se a zahájí další kolečko.

Sílící tlak mě svírá čím dál víc a můj hlas zní stejně vysoko a panicky, jako když jsem byla malá a probudila se z noční můry: „Mami!“

Zastaví se. Poprvé od chvíle, kdy jsme vešly do ordinace, se mi podívá do očí.

To, co řekne, není špatná zpráva.

Je to doslova katastrofa.

„Je tu jedna věc, kterou jsem do těch dotazníků nezapsala. Možná jsem se jenom nedokázala přinutit dát ty slova na papír... S mojí matkou žijeme už dlouho odděleně, ale vím, že zemřela těsně před padesátkou. Jeden můj starý přítel mě před lety vyhledal, aby mi to řekl.“

O něčem takovém slyším poprvé.

Ani se z toho nestačím vzpamatovat a máma pokračuje:
„Umřela na alzheimera.“

KAPITOLA ČTVRTÁ

RUTH

Zdá se, že existuje ještě jeden způsob, jak zmizet – vaše mysl se může začít sama od sebe vymazávat.

Catherine nás veze domů, jednou rukou svírá volant, druhou má složenou v její dlani. Víím, co znamená ten výraz v její tváři, ty sevřené čelisti. Zadržuje slzy.

Moc mě to mrzí, miláčku.

Neřeknu to nahlas, protože pak už by se rozplakala, a já sama se držím jen tak tak.

Místo toho raději zapnu rádio. Zrovna hrají „Thunder Road“ – tu nejlepší podmanivou, akustickou verzi z koncertu v Brisbane – a úlevně vydechnu, když cítím, jak se celé moje ztuhlé tělo uvolňuje.

„Kdo by neměl rád Springsteena?“ podotknu.

Catherine si dává se svou obvyklou hláškou načas a já zatajím dech. Pak to ale přijde: „Ten, kdo má aspoň trochu vkusu.“

Tentokrát si odpustím své tradiční: „Měla jsem tě dát k adopci.“

Balancujeme na hraně smíchu a pláče, tak ji nechci postrčit nesprávným směrem.

Catherine odbočí na dálnici mířící k domovu. Stisknu jí ruku a pak ji pustím. Teď potřebuje obě ruce na volant. Jede až příliš rychle. Navíc očekává, že i ostatní řidiči budou stejně rychlí a pohotoví jako ona, a nestojí o moje rady, i když řídím mnohem déle než ona.

Nepatřím k matkám, které si namlouvají, že jejich dítě je andílek, nebo které se rozplývají nad myšlenkami jako „nevím, čím jsem si zasloužila tak úžasnou dceru“.

Samozřejmě že jsem si ji zasloužila. Péči o ni jsem zasvětila celý svůj život.

Catherine je velmi dobrá kuchařka – nejspíš z nutnosti – a taky je chytřejší než já. Až na ten její hudební vkus.

Je to dříc. Po mně.

A není žádný křikloun. Tohle po mně nezdělala.

Je vysoká, půvabná, s jemnými rysy, které kontrastují s její odvahou a odhodláním. Jako by někdo při jejím narození mávl kouzelným proutkem a nadělil jí babiččiny husté světlé vlasy s linií, která nad čelem vytváří drobné věčko, dědečkovu zlatavou pleť a modré oči jejího otce.

Občas se na ni dívám a žasnu, jak jsem mohla stvořit něco tak krásného.

A někdy si zase říkám, jaký by asi můj život byl, kdyby se to nestalo.

Malinko spustím okýnko, zavřu oči a užívám si chladný čerstvý vzduch, který mi proudí kolem obličeje.

Předpokládám, že celá cesta domů proběhne v tichosti, protože Catherine má ve zvyku reagovat na špatné zprávy mlčením. Když řeknu něco, co se jí nelíbí, uzavře se do sebe. Člověk může sedět přímo vedle ní v autě, tak blízko, že cítí vůni šamponu, který ráno použila, a stejně vůbec netuší, co se jí honí hlavou. Čím horší zprávy slyší, tím delší je její mlčení.

Několikrát jsem ji už v podobných situacích vybídla: *Máš skvělou slovní zásobu, nemohla bys ji teď použít?*

Prostě jen přemýšlím, mami!

Je legrační, že mnohdy nemůžete své dítě přimět, aby bylo zticha, ale když chcete slyšet, co si myslí, chová se, jako byste mu vtrhli na záchod.

I když zrovna teď to mlčení není až tak zlé. Je to vlastně úleva.

Schůzka s doktorem byla přesně tak hrozná, jak jsem čekala – myslím, že nikdy nezapomenu na Catherineiny vytržené oči –, ale teď, když už je to za námi, vím jasně, co chci a co nechci.

Nepůjdu na žádné céťéčko, lumbální punkci ani na žádné z ostatních vyšetření, o kterých doktor s Catherine mluvil.

Nechci žádnou další schůzku s nějakým specialistou.

Budu dál pracovat v bistru a bydlet v našem bytě.

Možná to vypadá sobecky, narcisticky, nebo jak se to dnes říká, ale ze všeho nejvíc si přeju, aby teď Catherine odložila svůj sen přestěhovat se do Baltimoru a pracovat v Hopkinsově nemocnici.

Potřebuju, aby mi moje dcera zůstala nablízku.

KAPITOLA PÁTÁ

CATHERINE

Mámu vidím každý den, což znamená, že ji ve skutečnosti vůbec nevnímám.

Vždycky byla trochu roztržitá, ale nevšimla jsem si, kdy překročila hranici a z běžné zapomnětlivosti sklouzla do čehosi nesrovnatelně temnějšího. Nevím, jestli si to někdy odpustím, i když to není stejné, jako kdyby měla rakovinu. Včasná diagnóza by tady vůbec nic nezměnila.

Stejně mě ta myšlenka pronásleduje. Odtrhnu se od ní a soustředím se na to, abych náš Pontiac Bonneville zaparkovala do úzkého volného místa na parkovišti před naší bytovkou.

Když vystoupíme z auta a projdeme obtížně otvíratelnými dveřmi bočního vchodu do vstupní haly, zjistíme, že na nás čeká výtah. Je to malý zázrak. V našem domě je pět pater a na každém patře osm bytů, takže se ho obvykle ani nesnažím přivolat.

Zatímco stoupáme do čtvrtého patra, prohlížím si mámu novými očima. Snažím se pochopit, jak jsem mohla ty náznaky přehlédnout, zvlášť když mám v práci denně na očích, co se z ní nakonec stane.

Nemá každou botu jinou, nemrká na mě zmatenýma očima ani ji nepřepadají záchvaty nesmyslného vzteku, jako se to stává některým pacientům na mém oddělení.

Je naopak až příliš klidná. Nejspíš je z toho v šoku.

Prohlížím si vrásku, kterou má mezi obočím, její plné rty a jemně se lesknoucí pleť.

„Není ti nic?“

Její otázka mě vytrhne ze zamyšlení. Všimnu si, že dveře výtahu jsou otevřené.

„Promiň.“ Vyjdu z kabiny na koberec se čtverečkovým vzorem a vykročím úzkou chodbou ke dveřím číslo 406.

Když jsem byla malá, hrozně ráda jsem zasouvala klíč do zámku. Tohle nadšení mě už sice opustilo, ale zvyk zůstal. Máma mě stále nechává odemýkat.

Otočím kovovým klíčem, slyším, jak cvakají západky, a napadne mě, že máma je jediný člověk na světě, který zná tuhle část mojí minulosti. Je spoluarchitektkou naší existence: já nakupuju, ona se stará o to, aby v autě bylo dost benzínu, a o úklid se dělíme. Když jsem se loni rozešla s Ethanem, svou první opravdovou láskou, seděla vedle mě na gauči, sledovala se mnou reprízy seriálu *Kancelář* a dohlížela na to, abych aspoň něco snědla. Když nás jednou vyplavili sousedi z hořejšího bytu, kterým netěsnila sprcha, a náš debilní domácí nám odmítl zaplatit hotel, tři noci jsme spolu spaly v autě, ona na předním sedadle a já vzadu. Naší oblíbenou večeří je mámin výmysl, kterému říkáme pizzové lasagne, protože do nich dáváme těsto místo těstovin.

Jak dlouho bude trvat, než se stanu jediným pamětníkem našeho společného života?

Cítím, jak se mi z hrdla dere vzlyknutí. Jen s vypětím všech sil ho potlačím.

Odložím kabelku na úzký stolek v předsíni, zatímco si máma sundává černé lodičky a pokládá je na podložku vedle tenisek, které nosí do práce.

„Jdu se převlíct,“ řekne a zmizí ve svém pokoji.

Stojím na místě a koukám na prázdnotu, která po ní v chodbě zůstala.

Celá cesta domů z ordinace doktora Chena je pro mě jako jedna velká černá díra. Vůbec nevím, kolikrát jsme stály na červenou, jestli nám na čelní sklo spadly nějaké dešťové kapky ani jestli jsme neuvízly v zácpě.

Kolik takových děr má asi v hlavě máma?

Protože mě nenapadá, co dělat, přesunu se do obýváku a začnu uklízet. Srovnám žinylkový přehoz na gauči a sebe-ru ze stolku lahev s vodou.

Občas mi náš byt připadá docela útulný. Nemáme dovoleno vymalovat stěny ani používat hřebíky k věšení obrazů, ale máma koupila samolepicí pásy, na které přilepila světlé grafiky – jedna je od Matisse, ostatní jsem namalovala já ve výtvarce na střední škole. Na okenním parapetu si pěstujeme trojici pokojovek, a když máma ujížděla na televizních pořadech o renovaci interiérů, koupila v secondhandu nějaké barevné polštáře a jedno velké zrcadlo s rámem v bílé patině.

Jindy to tady na mě působí spíš klaustrofobicky. Poslední dobou mám čím dál častěji pocit, jako by mě ty zdi chtěly rozdrtit.

Teď, v úterý v 10.20 je tu nepřírozeně ticho. Většina našich sousedů je v práci nebo ve škole, stejně jako býváme i já s mámou.

Přejdou k jejímu pokoji a poslouchám, co se tam děje.

Neslyším vůbec nic.

Pokud pláče, musí mít obličej zabořený do polštáře. Pozvednu ruku, že na ni zatukám, ale pak ji nechám zase pomalu klesnout.

Nemůžu ji utěšovat, že to bude dobré. Tohle se totiž spravit nedá.

Vtom se dveře rozletí dokořán a já s úlekem o krok couvnu.

Máma stojí přede mnou ve své pracovní uniformě, vlasy stažené čelenkou.

„Kam jdeš?“

„Na autobus. Ještě stihnu půlku směny.“

Projde kolem mě ke vchodu.

„Počkej!“

Rozhlédne se, vyhýbá se mi pohledem. „Kam jsem zaslala tu peněženku?“ Před týdnem by mi její otázka připadala docela nevinná. Teď mě ta slova bolí.

„Jak teď můžeš jít do práce? Musíme si přece promluvit – vymyslet nějaký plán.“

„Zlatíčko, na povídání máme času dost.“

„Ne, nemáme! Čas je právě to, co nám chybí!“ řeknu bez dechu.

Máma na okamžik sevře víčka.

„Podívej, Catherine, vím, že je to těžký, ale pochop mě – musím něco dělat. Nemůžu se zastavit a začít o tom přemýšlet. To bych skončila, rozumíš?“

Vrátí se do pokoje pro peněženku. Jdu za ní. Nedokážu zarazit příval otázek, které se mi honí hlavou. „Proč jsi mi neřekla o své matce?“

„Protože se o nás nikdy nezajímala a já jsem se o ni přestala zajímat už dávno.“

Přejde ke vchodovým dveřím, skloní se, aby si obula pravou tenisku, a opře se dlaní o zeď, aby při tom neztratila rovnováhu.

„Tos mi nemohla říct ani to, že *umřela*?“

„Catherine, netrap mě.“

Už jsem ale rozjetá a nemůžu to zastavit. „Všechno přede mnou tajíš! Řekla jsi doktoru Chenovi, že si těch věcí u sebe všímáš už *čtyři měsíce* – proč o tom nevím? Mohly jsme..“

Dojdou mi slova.

Máma si nazuje druhou botu. „No právě. Co bychom mohly?“

„Existují léky..“

Zavrtí hlavou. „Nefungují na každýho. Jejich účinky postupně klesají a stejně nezastaví postup nemoci, jenom některý příznaky. Žádný opravdový lék na to neexistuje.“

Odříkává věci, které jsem jí za poslední roky sama říkala, věci, které jsem zjistila z učebnic a přednášek nebo pak i z vlastní zkušenosti s pacienty.

Krátce a pevně mě obejmě. Pak odejde.

Vůbec nevím, co mám teď dělat. Měla jsem za to, že budu muset změnit dosavadní běh věcí. Byla jsem připravená oznámit své nadřícené, že máme v rodině kritickou situaci a že potřebuju pár dní volna.

Jak může máma jen tak naskočit do každodenní rutiny?

Dýchám moc rychle a mělce a cítím, že krevní tlak mi stoupl na hodnotu, která by mě u mého pacienta značně znepokojila.

Rozhlédnu se po bytě. Stále ticho jako v hrobě.

Před očima se mi objeví obraz budoucnosti: všude tu vidím nalepené lístečky, které mámě připomínají, aby se ujistila, že je vypnutý sporák, nebo aby spláchla záchod. Na dveřích závora, věčně zastrčená. Máma se rozvaluje na gauči s umaštěnými, splihlými vlasy, protože se zarytě odmítá sprchovat.

Nebo ještě hůř. Může to být i o dost horší.

Bude to o dost horší.

Stěny bytu se na mě začínají hroutit.

Vyběhnu ke dveřím a cestou popadnu kabelku. Vyrazím na chodbu a zamířím ke schodišti. S rukou na kovovém zábradlí seběhnu čtyři patra a proběhnu dveřmi do haly. Do očí mě udeří ostré sluneční světlo a já mžourám a pátrám po okolí, dokud o půl bloku dál nezahlédnu mámu.

„Počkej!“ křičím a běžím za ní.

Máma se otočí. Když doběhnu blíž, mám dojem, že se jí v očích třpytí slzy, a to mě zarazí. Moje matka nikdy nepláče.

Nemůžu ji tu nechat na zastávce úplně samotnou. Chci s ní být co nejvíc, dokud ještě můžu. I kdybychom jen měly jet spolu v našem starém bonnevillu s puštěným rádiem, jako už tisíckrát předtím.

Vím, že teď nestojí o žádné další otázky. Takže sama sobě slíbím, že ta, kterou jí teď položím, bude poslední.

„Nechceš svézt?“

KAPITOLA ŠESTÁ

RUTH

V práci mám vzadu ve skřínce zastrčený zelený spirálový zápisník. Je tak starý, že jeho kdysi ostré okraje stránek se změnilý v samet.

Na obálce je políčko, kam si má člověk napsat jméno.

Namísto toho svého jsem tam napsala *Pro Catherine Sterlingovou*.

Dala jsem si záležet, abych zápisník uložila na místo, kde ho někdo objeví, kdyby se mi něco stalo.

Jediný problém spočívá v tom, že všechny stránky jsou prázdné.

Tahám ho s sebou už od chvíle, kdy jsem odešla z domova, tak dlouho už mám v úmyslu sepsat svůj příběh. Jenže pokaždé, když se snažím začít, propiska se odmítá pohnout z místa.

Teď už ale nemám na výběr. Jen doufám, že jsem to neodkládala až příliš dlouho.

V Samově bistru je momentálně celkem klid. Elektrická pokladna zapípá, když pokladní zaúčtuje zákazníkovi účet, a když muž odchází, ozve se nade dveřmi zvonek. Kuchaři v kuchyni krájí rajčata a do stříbrných zásobníků skládají

listy ledového salátu jeden za druhým jako hrací karty. Připravují se na nový příval zákazníků.

Moje směna skončila, všechny účtenky mám vyřízené, ale ještě se mi nechce odejít.

Catherine je pořád ještě v práci. Své šéfové prý oznámí, že se do Baltimoru nakonec stěhovat nebude. Rozhodla se, že tu zůstane se mnou, ani jsem ji o to nemusela žádat.

Cítím na sobě něčí pohled. Zvednu hlavu a zjistím, že na mě zírá chlápek, co sedí na jedné z barových stoliček u pultu. Pak si všimnu, že mám mokré tváře. Otřu si slzy a zašeptám: „Alergie.“

Otočím se, projdu chodbou vedle kuchyně a pak kolem toalet do kamrlíku pro zaměstnance. Kombinace na zámku k mé skříňce je datum Catherininých narozenin. Vytáhnu zápisník a ztěžka se posadím na jedinou osamocenou židli v místnosti.

O tom, co mám své dceři říct, jsem přemýšlela už nespočetněkrát. Některé scény z minulosti jsem si přehrávala v hlavě tak často, že mám pocit, jako bych si je vtiskla do mozkových závitů. Události, které jí chci sdělit, jsou mi tak důvěrně známé, jako by se odehrály teprve minulý týden, a ne téměř před pětadvaceti lety.

Jakmile vyndám z kapsy zástěry propisku a konečně začnu psát, je to, jako bych si slova uložila do jakéhosi paměťového mraku a ona z něj teď začala padat jako dešťové kapky. Úkol, kterého jsem se tak dlouho bála, je díky tomu pro mě stejně jednoduchý jako diktát.

Přemýšlela jsem, kde začít, a asi bude nejlepší povyprávět ti o tom dnu, kdy jsem potkala tvého... tak, a hned jsem se zarážila. Není to tvůj táta. Táta je ten, kdo ti mění plínky, kdo tě učí jezdit na kole a čte ti před spaním. On nic takového nikdy nedělal.

James. Jmenuje se James.

Když jsem ho poprvé potkala, byl nejteplejší den roku – v srpnu, hned na začátku prvního ročníku střední školy.

O mojí střední bys měla vědět hlavně to, že společenský život tam vedla jedna taková včelí královna jménem Brittany. Její máma zase vedla klub matek.

Jablko nepadá daleko od stromu a tak dál.

S Brittany jsme byly dobré kamarádky od dětství až právě do prváku, kdy mi na rozdíl od ní narostla prsa a pozvali mě na ples dřív než ji. Brittany to nějak neskousla a brzy nato jsem zjistila, že nejsem pozvaná na její slavnou pyžamovou párty.

Ani mi to moc nevadilo. Být její kamarádkou byla docela dřina. Člověk musel dodržovat různá pravidla. Musela jsi poslouchat Madonnu, a ne Whitney Houston. V jídelně jsi musela sedět u určitého stolu. Mikina se kdovíproč nosila naruby – jeden den to udělala Brittany a druhý den polovina holek z naší třídy.

Brittany by se možná spokojila s tím, že mě tiše vyhostila ze své družiny, ale byla tu jedna věc, se kterou se smířit nedokázala.

Byla jsem nejlepší ve školním týmu roztleskávaček.

Víš, jak některým lidem stačí jednou slyšet písničku a dokážou ji pak zahrát na klavír? Se mnou a tancem to bylo podobné. Nemusela jsem na to ani myslet – moje tělo prostě napodobovalo pohyby, které jsem viděla, a samo přitom vymýšlelo nové.

Zmínila jsem se už, že v tom týmu byla i Brittany? Stejně jako všechny její obdivovatelky. A důvěrníkem rodičů členek týmu byla pochopitelně Brittanyina máma, paní Davisová. Ta založila finanční sbírku, která hradila náklady na cesty po soutěžích, a při trénincích a zápasech sedávala na tribuně s houfem svých podržtašek.

Onoho horkého odpoledne uprostřed srpna nebyl na obloze ani mráček a propocené tričko se mi lepilo k tělu. Každý rok

jsme se musely do týmu znovu přihlásit, i když jsme předchozí rok byly jeho součástí. Protože nám trenérka odešla na mateřskou, ředitel donutil našeho učitele hudebky, pana Franklina, aby převzal funkci dočasného trenéra. Pan Franklin z toho nebyl dvakrát nadšený.

V létě jsem se naučila dělat aerial, což je něco jako hvězda bez rukou, a tak jsem ho zařadila do svého vystoupení. Když jsem to zacvičila, několik holek mi zatleskalo, ale pak najednou přestaly, jako by si vzpomněly, že by to vlastně neměly dělat.

Když zkoušky skončily, šla jsem si pro lahev s vodou, kterou jsem nechala ležet na kraji jasně zeleného umělého trávníku. Měla jsem v puse tak sucho, až to bolelo.

Otevřela jsem lahev, přiložila ji k ústům a zaklonila hlavu. Zoufale jsem se potřebovala napít.

Nebyla tam ani kapka.

Upustila jsem prázdnou lahev na zem a s úsměvem na tváři jsem se připojila k ostatním.

Nikdy jsem Brittany nedopřála to potěšení vidět mě rozčilenou. Ani když jsem opakovaně našla na své skřínce rtěnkou napsané slovo „coura“, ani když mě zavolali do ředitelny, protože se k nim donesla pomluva, že prodávám travu, ani když jsem u oběda zaslechla Brittany, jak ostatním holčkám šeptá, že je moje matka ožrala.

Tohle byla mimochodem pravda. Moje máma – tvoje babička – byla obvykle napůl pod parou ještě před obědem, což byl taky důvod, proč jsem k šestnáctinám dostala ojeté auto. Táta nechtěl, aby mě nebo mého mladšího bratra Timmyho vozila opilá, a tak jsem nás pak oba vozila do školy a ze školy já.

O tom ti ale napíšu víc až později.

Postavila jsem se tedy na okraj hloučku holek, které se snažily dostat do týmu, a z dehydratace se mi v tom žhavém slunci dělalo mdlo, zatímco jsem poslouchala, jak trenér čte jména přijatých dívek. Sama jsem to brala jako formalitu. Pět holek, které byly v týmu minulý rok, mezitím odmaturovalo a pět

nejlepších k nám přecházelo z přípravy. Tým měl celkem dvanáct členek.

Pokaždé když trenér zvolal nějaké jméno, Brittany šťastně zapištěla a vrhla se kolem krku jmenované dívky, jako by obě vyhrály v loterii.

Trenér prošel osm jmen podle abecedy a pak se dostal k místu, kdy mělo přijít na řadu to moje.

Jenže místo mě vyvolal někoho jiného.

Napůl jsem vykročila z řady, že budu protestovat.

Zůstaň zticha, ozvalo se mi v duchu.

Zarazila jsem se milisekundu před tím, než bych promluvila. Rozhodla jsem se, že počkám, až bude po všem. Pokud mě Brittany, paní Davisová a trenér Franklin – o němž jsem už tehdy byla přesvědčená, že je do paní Davisové napůl zamilovaný, soudě podle toho, jak se na ni neustále kradmo díval – chtěli vyřadit z týmu, našla bych způsob, jak se tomu bránit. V daný okamžik s tím ale nic nenadělám, ne když jsou proti mně v takové přesile.

Trenér vyvolal desáté jméno a dívka, co stála vedle mě, na mě zůstala zírat. Nevěděla jsem, jestli je v tom nevinně, nebo v tom jede taky. Byla to jedna z těch z přípravy, takže do ní nejspíš Brittany ještě nestihla zaseknout drápy, ale pro jistotu jsem se jí vyhýbala pohledem a nedala na sobě nic znát.

Blížili jsme se ke konci abecedy.

Trenér vyvolal jedenácté jméno. Nebylo moje.

Brittany tentokrát zapištěla ještě víc.

Tváře mi doslova hořely, ale se sluníčkem to nemělo nic společného. Slyšela jsem, jak si několik dívek něco šušká, ale nebyla jsem dost blízko, abych rozuměla, co říkají.

Trenér si pleskl psací podložkou o stehno a řekl nám, že kdo se do týmu nedostal, bude zařazen do přípravy. Přijatá děvčata mají zůstat na místě, všechny ostatní můžou odejít.

Dívky, které neuspěly, si posbíraly věci a začaly vystupovat na tribunu. Brittany se napila vody a pozorovala mě.

Nehodlala jsem se jen tak stáhnout. Jestli mě trenér chce vyřadit z týmu, musí mi sám říct, abych odešla.

Jedna z dívek, která přešla z přípravky – na první pohled milá, usměvavá, brýlatá holka –, se ozvala a řekla mu, že vyvolal jen jedenáct jmen.

Trenér předstíral, že ho to překvapilo. Byl to vážně mizerný herec. Sehrál divadýlko, jak se dívá do papíru a přejíždí prstem po seznamu. Pak přečetl jména všech dvanácti členek – a tentokrát se moje jméno ozvalo na správném místě.

Ať už k tomu měl jakýkoliv důvod – možná mu o mně Brittany a její matka nakukaly nějaké lži –, udělal to naschvál, aby mi ukázal, jak na tom jsem. Že i on je můj nepřítel.

Stejně ale, když ti řeknu, že mi tehdy spadl obrovský kámen ze srdce, jsou to ještě slabá slova. Nebyla jsem kdovíjaká studentka – kvůli dyslexii mě mučilo i obyčejné čtení –, zpívala jsem falešně, neuměla jsem hrát na žádný hudební nástroj ani běhat přes překážky. Být členkou týmu roztleskávaček pro mě představovalo jedinou šanci, jak nespadnout na poslední příčku školního sociálního žebříčku.

Kromě toho jsem mohla díky cvičení trávit každé odpoledne mimo domov, což znamenalo vyhnout se matce, která se mezi obědem a večeří propracovávala od prvotní povznesené nálady k postupné rozmrzelosti zakončené zlostí.

Trenér nám poté oznámil, že jedeme do restaurace Pizza Piazzo, kam nás Brittanyina matka zve všechny na večeři. Paní Davisová při jeho slovech povstala a zamávala na nás jako Miss Amerika. Trenér ještě dodal, že u večeře zvolíme letošní kapitánku týmu.

Netoužila jsem po ničem jiném než zaběhnout do školy a pořádně se napít, ale popadla jsem batoh a spolu s ostatními zamířila na parkoviště. Brittanyina matka nám oznámila, že má v autě místo pro šest holek, ačkoliv bylo jasné, že by se nás do jejich obřího SUV vešlo klidně osm, a trenér dodal, že ve svém pickupu může svézt dalších pět.

Opět to kouzelné číslo jedenáct.

Brittany si určitě myslela, že tím na mě vyžráli, ale mně to nevadilo. Timmy už na mě stejně čekal, abych ho svezla domů, tak jsem si řekla, že ho u nás nejdřív vysadím a pak pojedu do restaurace.

Vytáhla jsem z vnitřní kapsy batohu klíčky od svého Dodge Dartu, sedla za volant a přejela necelý kilometr k jeho základce. Seděl na schodech před vchodem a četl si komiks. Když jsem na něj zatroubila, vzhlédl a rozzářeně se na mě usmál.

Timmy si nikdy na nic nestěžoval. Na pohled byl celá máma, ale povahou byl po otci.

Když se vyškrábal na zadní sedadlo, zeptala jsem se ho, jak to šlo ve škole. Na oběd prý dostal extra porci kroket, což mu úplně stačilo ke štěstí.

Řekla jsem mu, že budu muset odjet, ale že táta brzy přijede. Jeho úsměv byl rázem ten tam. Rychle jsem dodala, že než se táta objeví, může si hrát na plácku za domem. Odpověděl mi, že to udělá a že při tom bude úplně potichu.

Koukla jsem na něj zpětným zrcátkem. Zrovna v tu chvíli vypadal napůl jako kluk, co rád sleduje animáky, a napůl jako někdo o hodně starší.

Když jsme přijeli domů, stálo už tátovo auto před garáží. Vydechla jsem úlevou a zamávala Timmymu, který kuchyňskými dveřmi vcházel dovnitř.

Měla jsem sto chutí do té pizzerie nejezdit, zvlášť když mi bylo jasné, že přijedu s dvacetiminutovým zpožděním, ale zažila jsem už dost, abych věděla, že sebemenší náznak porážky by Brittany jen povzbudil.

Když jsem vešla do restaurace, holky seděly okolo dlouhého stolu s trenérem Franklinem v čele a paní Davisovou po jeho pravici. Všem šéfovala Brittany, která se mačkala mezi nimi. Cestou ke stolu jsem slyšela, jak se směje. Na jediné neobsazené židli ležel její batoh s kabelkou. Věděla jsem, že mi židli nevolní, pokud ji o to minimálně dvakrát nepoprosím.

Bylo mi vedro, byla jsem unavená a pořád jsem měla hroznou žízeň. Poslední, o co jsem stála, bylo sedět tu, předstírat úsměv a celou hodinu snášet další ústrky, které si pro mě Brittany se svou matkou připravily. Cítila jsem, jak mi do očí stoupají slzy, a rychle jsem je potlačila.

Pak jsem zaslechla, jak se mě někdo tichým, hlubokým hlasem ptá, zda mi může nějak pomoci.

Otočila jsem se a spatřila kluka, který byl jen o málo starší než já, mohlo mu být tak devatenáct. Jako by z oka vypadl Jamesi Spaderovi, co hrál ve filmu *Sex, lži a video*, který jsem nedávno předtím viděla. Většina holek ze třídy byla celá pryč z Jamese Van Der Beeka nebo Leonarda DiCapria, ale já jsem se tehdy zbláznila do Jamese Spadera.

Nejspíš jsem na něj zůstala zírat s otevřenou pusou.

Popošel ke mně o kousek blíž a trochu víc nahlas svůj dotaz zopakoval.

A přísahám ti, Catherine, opravdu mi pomohl.

A nejen to. Ten číšník s milýma očima mě onoho večera doslova zachránil.

KAPITOLA SEDMÁ

CATHERINE

Domov pro seniory Sunrise má tři části: oddělení denní péče, úsek s rozšířenou péčí a oddělení pro pacienty s poruchami paměti.

Když jsem tady po maturitě začala pracovat, přidělili mě na denní péči. Klienti v tomto křídle jsou většinou soběstační, i když někteří používají chodítka nebo potřebují pomoc s oblékáním. Čtou si knížky s velkými písmeny, přes internet si povídají s vnoučaty a odpoledne se vzájemně zvou na návštěvu. Několik málo z nich pořád ještě řídí auto. Ty, kteří už řidičák nemají, jsem často vozila firemní dodávkou do nedalekého nákupního centra, aby se mohli podívat po obchodech nebo si zajít na oběd.

Poté co jsem získala víc zkušeností a na vysoké se blížila k získání titulu diplomované zdravotní sestry, jsem přešla na oddělení s rozšířenou péčí. Zde žijí klienti, kteří už potřebují pomoc při uléhání či vstávání z postele nebo dohled nad užíváním léků. Většina z nich už taky nemá nikoho blízkého a jejich svět se neúprosně zmenšuje. Vždy když jsem vstoupila do pokoje, tváře obyvatel se rozzářily, byť jen proto, že jsem jim přinesla sklenici proteinového nápoje.

V oddělení pro pacienty s poruchami paměti jsem začala pracovat před rokem.

Je to úplně jiný vesmír.

Vysadím mámu v bistro, dojedu do práce a sáhnu po tašce na zadním sedadle, ve které mám dva páry ponožek, nekompletní sadu stohovatelných odměrek, dětskou panenku v dupačkách a – poklad z mého posledního nákupu v dobročinném obchodě – klavírní skladby Clauda Debussyho na nepoškrábaném CD.

Projdu vstupní halou, pozdravím pracovníka na recepci, k čidlu přiložím průkazku, přes počítač si zapíšu příchod a pak záměřím do šatny pro zaměstnance v hlavním patře, abych se převlékla do pracovního. Šatna je prázdná, ale v kuchyňce na lince leží vedle kartičky s modrým trpytivým nápisem *Děkuji* bochník banánového chlebičku.

Od rána jsem měla jenom kafe – před máminou schůzkou s doktorem se mi až příliš svíral žaludek, než abych dokázala něco sníst –, a přestože nemám hlad, přejdu k lince, stáhnou z chlebičku smršťovací fólii a ukrojím si plátek. Jestli mám dneska podat nějaký výkon, budu potřebovat energii.

Ta kartička je od dcery jednoho našeho klienta. Děkuje nám tímto za péči, kterou věnujeme jejímu otci.

Dojím plátek chlebičku, aniž bych si vůbec uvědomila jeho chuť, a zbytek opět zabalím. Zatímco přemýšlím, co dál, vchází do dveří moje nadřízená Tin s ledovým obkladem na čele.

„Jé, co se ti stalo?“

„Jen menší kolize,“ odpoví a sundá si chladicí pytlík z čela. „Jak to vypadá?“

Prohlížím si její hladkou kůži. „Žádný otok nevidím. Jak jsi k tomu přišla?“

Tin přejde ke skříni, najde prášky proti bolesti a dva spolkne. „Pan Baxter se vrhl ke dveřím, a když jsem se ho snažila zastavit, praštil mě. Nic to není, jen si musím na chvíli sednout, tak si rovnou dám obědovou pauzu.“

Usadí se na jednu ze židlí u kulatého stolu stojícího uprostřed místnosti a já jí přinesu sklenici vody. Dnes jsem přijela dřív i proto, abych se s ní sešla, ale teď na ni nechci spěchat.

Než stihnu něco říct, svraští obočí. „Neměla jsi dneska začínat později?“

„Jo... no, vlastně jsem doufala, že si s tebou stihnu před začátkem popovídat.“

Nejspíš něco vyčetla z mého tónu. Vlídne se pousměje a pokyne mi, ať se posadím.

„Vím, že jsem už podala výpověď..., ale chtěla jsem se zeptat, jestli ji můžu stáhnout. Potřebovala bych tu ještě nějaký čas zůstat.“

Tin o mém plánu přestěhovat se do Baltimoru všechno ví. Když jsem před pěti měsíci rozhodla sít ve snaze najít novou práci, požádala jsem ji o reference. Krátce poté mi přišla nabídka z Hopkinsovy nemocnice a Tin byla hned po mé matce druhou osobou, které jsem o tom řekla. Ví, jak jsem se těšila, že se přestěhuju a začnu žít úplně nový život, který bude jen můj.

Je hodná, že mi nic z toho nepřipomíná. Zastrčí si zbloudilý pramen lesklých černých vlasů za ucho. „Jak dlouho tady chceš zůstat?“

„Pár let. Teď, když jsem dokončila školu, bych si mohla přibrat pár směn navíc.“

Máma možná nemá chuť něco plánovat, ale někdo to udělat musí. Teď potřebuju pracovat, jak nejvíc můžu, protože až se jí paměť začne zhoršovat a bude potřebovat čím dál větší péči, nezbyde mi, než si snížit úvazek. A bez jejího příjmu z bistra na tom budeme finančně hůř.

Nedokážu odhadnout, jak dlouho ještě bude schopná dělat servírku. Její šéf jí ledasco odpustí, protože je spolehlivá a pracovitá, ale určitě nebude nadšený, když začne zapomínat objednávky nebo bude zákazníkům účtovat jen polovinu položek, protože na ostatní si už nevzpomene.

Musíme si vytvořit nějakou finanční rezervu, dokud to ještě jde.

„Catherine, děje se něco? Tohle je dost nečekaná změna. Měla ses přece příští týden stěhovat, ne?“

Proberu se z úvah a podívám se na ni. „Jo. Jde o mou matku... Je nemocná.“

„To snad ne. To mě fakt mrzí.“

Tin zjevně čeká, že jí k tomu něco řeknu, ale já zkrátka nemůžu.

Nakonec prolomí ticho. „Klidně tady zůstaň, jak dlouho budeš chtít. A od příštího měsíce tě můžu převést na plný úvazek.“

Energicky přikývnu v naději, že to gesto snad vyjadřuje mou vděčnost. Pak vstanu, a abych se něčím zaměstnala, začnu utírat drobký z kuchyňské linky.

Ze všech lidí, co znám, málokoho obdivuju tolik jako Tin. Je jen o pět let starší než já, ale má dva magisterské tituly a vede personál čítající tucet zdravotních sester, asistentů a dobrovolníků. Má bohaté zkušenosti s utěšováním zoufalých příbuzných a pracuje s těmi nejnáročnějšími pacienty na oddělení pro poruchy paměti.

Pokud bych se vůbec někomu svěřila s tím, co se s mámou děje, pak by to byla právě Tin.

Jenže nemůžu. Ještě ne.

Představa, co se z mé matky stane, je tak zdrcující, že to dokážu vnímat jen v krátkých intervalech. Jako by šlo o sérii jakýchsi vln, které se mi prohánějí nad hlavou a dočasně utlumují moji schopnost vidět, slyšet a dýchat.

Ale je v tom i něco jiného. Tin by okamžitě pochopila, stejně jako to vím i já, že nevyléčitelná nemoc, která mou rodinu už nejméně dvakrát zasáhla – před mámou i moji babičku –, možná cíhá na další úder.

Příště si může přijít pro mě.

Tin mi řekla, že dnes můžu klidně začít dřív – další laskavé gesto. Seberu svou tašku se zbožím ze sekáče a vykročím k výťahu.

Cílem většiny návštěvníků a zaměstnanců je první až čtvrté patro.

Já mířím do pátého.

Výtahem se tam dostane kdokoliv, ale jakmile z něj vystoupíte, můžete ujít jen pár metrů, než narazíte na zamčené dveře s kódem. Nad nimi se nachází nepřetržitě zářící červené oko kamery, které signalizuje, že sleduje každý váš pohyb.

Zvenku je vchod zřetelně viditelný, stříbrná klika dveří kontrastuje s jejich béžovou barvou.

Zevnitř to vypadá docela jinak.

Zadám svůj kód a čekám, až zámek cvakne. Když se tak stane, pootevřu dveře o několik centimetrů, ujistím se, že z druhé strany nikdo nestojí, projdu dveřmi a počkám, až se za mnou zase zavřou.

Jsem na oddělení pro pacienty s poruchami paměti.

Stěna je tu natřena modře a stejný odstín mají i dveře, včetně kliky, pantů a vůbec všeho. Nevisí tu žádné cedule, které by napovídaly, že tudy vede cesta ven. Na stěně je upevněna číselná klávesnice, ale i ta má modrou barvu, aby splývala s okolím. Čísla na ní jsou navíc zpřeházená, a několik z nich je dokonce vzhůru nohama.

Pokud člověk neví, kde se východ nachází, a nedokáže vyfukat složitý kód, prakticky nemá šanci odsud odejít. A právě o to jde.

Když procházím krátkou chodbou, slyším, jak nějaká žena volá: „Může mi prosím někdo zavolat poslíčka?“

Za rohem potkávám paní Dennisonovou ve zlato-černém brokátovém saku a elastických kalhotách. Stříbrné vlasy má zastřižené do elegantního mikáda – její dcera ji každé dva týdny vozí ke kadeřnici. Když mě stará paní zahlédne, tvář se jí rozjasní.

„Slečno, pomůžete mi? Hledám poslíčka, aby mi snesl dolů zavazadla.“

„Jistě, jen vás musím upozornit, že checkout bude až za hodinu,“ říkám jí. „Zavedu vás zatím do čekárny, kde si můžete dát nápoj zdarma a nějaké občerstvení.“

„To zní skvěle, drahoušku. Musím to ale říct manželovi.“

Paní Dennisonová se ode mě nechá chytit za loket a odvést do společenské místnosti.

„Moc se nám tady u vás líbí. Je to tu nádherné.“

„To ráda slyším.“

Paní Dennisonová se začne rozhlížet. „Kde je vlastně Frank?“

V den, kdy nastoupila na oddělení a ptala se po svém muži, jsem byla svědkem, jak jí dcera vysvětluje, že Frank zemřel před šesti měsíci. Podle ztrápeného výrazu v dceřině tváři bylo jasné, že podobný rozhovor spolu vedly už mnohokrát.

Jenže pro paní Dennisonovou to byla naprostá novinka.

„To ne!“ Tvář se jí bolestně stáhla. „Co se mu stalo?“

Byla z toho úplně zoufalá, naříkala a celá se třásla. Po chvíli se její krátkodobá paměť opět vymazala a začalo to znovu: „Kde je Frank?“

Jeden z nejkrásnějších zážitků při péči o pacienty, kterého jsem byla svědkem, nastal, když se do toho vložila Tin a řekla dceři paní Dennisonové, že by bylo laskavé, kdyby nechala matku věřit, že je Frank naživu.

„Ale máma lhaní doslova nesnáší!“ namítla její dcera. „Celý život po mně chtěla, abych jí vždycky říkala pravdu!“

Tin to ale nevzdala a paní Dennisonová od té doby žije v přesvědčení, že její milovaný Frank je pokaždé, když se po něm shání, někde ve vedlejší místnosti. Stará paní tráví čas čekáním na svého manžela a myslí si, že on se zatím věnuje malování, procházkám po zahradě nebo poslechu hudby. A když si jde večer lehnout, věří, že Frank se jenom zdržel v koupelně.

Je vlastně milosrdné, že díky jejímu poškozenému mozku se Frankův hologram může neustále vznášet v její blízkosti. Alzheimer jí toho vzal už hodně a se svým drancováním ještě neskončil. Je to nenasytná, ďábelská nemoc – tak zákeřná, že navzdory více než třem miliardám dolarů ročně věnovaným v Americe na její výzkum se nikomu nedaří najít proti ní lék nebo alespoň způsob, jak zpomalit její postup.

V hodinách ošetřovatelství jsem se naučila sledovat ničivou dráhu této choroby. Jako první obvykle zasáhne hipokampus, oblast mozku, která je něco jako hlavní nádraží paměti. Její chapadla se stále natahují a ničí složité, neuvěřitelně citlivé oblasti mozku řídící emoce, pohyb a schopnost vykonávat jednoduché úkony, jako je třeba používání vidličky.

Dokonce je viditelná i při pitvě – mozek zasažený Alzheimerem vypadá znetvořeně, jako by člověku do hlavy sáhla ruka nějaké obludy a všechno tam rozmačkala.

Usadím paní Dennisonovou do měkkého křesla u okna ve společenské místnosti a na stolek vedle ní postavím šálek teplého čaje – všechny vodovodní kohoutky na tomto patře jsou nastaveny tak, aby voda nepřekročila teplotu pětáctiřiceti stupňů. Pak přejdu k panu Grayovi, který má na klíně položený plastový koš. Z tašky vytáhnu ponožky, oddělím jednu od druhé a přidám je k dalšímu tuctu párů v košíku.

„Zase tolik prádla. Kdo to má pořád uklízet?“ utrousí.

Když se pan Gray rozčílí, což se stává několikrát denně, přineseme mu koš s ponožkami. Párování ponožek nefunguje u každého pacienta, ale panu Grayovi tahle práce pomáhá zlepšovat soustředění.

Než přišel k nám na oddělení, pracoval jako elektroinženýr a specializoval se na využití radonu. Jeho syn mi jednou řekl, že téměř na všem, co lidstvo vyšle do vesmíru, se podepsala jeho práce.

Pozoruju ho, jak se s jazykem v koutku úst soustředěně snaží najít druhý kousek k ponožce s růžovo-modrými pruhy.

Pak rozdělím na svá místa i zbytek nově zakoupených věcí – odměrky uložím do koše na drobnosti a plastovou panenku do postýlky k hračkám v opačném rohu místnosti.

Cédéčko s Debussyem si schovám až na chvíli, kdy se setmí.

Při západu slunce se bude hodit.

Chvíli stojím ve dveřích a vstřebávám scénu před sebou novými očima. Obyvatelé této místnosti patří k našim nejsnadnějším pacientům. Nikdo z nich na mě sprostě nekřičí, nesnaží se mě osahávat ani bít.

Je obtížné předpovědět, jak se nemoc u jednotlivce projeví, a tudíž se nedá odhadnout, do kterého tábora bude patřit moje matka.

Zvedá se mi žaludek, a tak utíkám na nejbližší záchod. Málem ani nestihnu vběhnout do kabinky, kde padnu na kolena a vyzvracím banánový chlebiček.

Vstanu a na třesoucích se nohách přejdu k umyvadlu. Vypláchnu si ústa, umyju ruce a přemýšlím, jak teď zvládnou zbytek směny, když v každém rezidentovi, kterého potkám, uvidím tvář své matky.

Až bude máma potřebovat celodenní péči, nebudu si moct dovolit dopřát jí tak pěkné místo, jako je Sunrise; stojí to tu víc než sto tisíc dolarů ročně. A slyšela jsem příběhy o tom, k čemu občas dochází v levnějších zařízeních. Někde jsou pacienti bití, medikováni do bezvědomí nebo je zkrátka nechají hnít na lůžku.

Jak bych ji mohla odsoudit k něčemu takovému, když mi zaslvětila celý život? Než jsem začala chodit s Ethanem, nestrávily jsme s mámou odděleně ani jedinou noc – nemohla si dovolit poslat mě na žádný školní výlet s přespáním ani mě po maturitě pustit na zájezd na Jersey Shore, kam vyrazila spousta spolužáků z naší třídy. Ale chápala jsem to. Nebylo těžké to pochopit, když nové oblečení pro nás vždy sháněla v sekáči, a dny, kdy máma nedostala slušné spropitné, znamenaly, že naše jediné jídlo byly zbytky z bistra. Dokud jsem

nezačala pracovat, nikdy jsme neměly dost peněz na pevnou linku, natož na mobilní telefon.

Všechny tyhle těžkosti mezi námi vytvořily nebývale silné pouto.

Moje první slovo bylo *máma*. Jen ona zná všechna moje tajemství od dob, kdy jsem jako batole milovala dinosaura Barneyho a snědla jsem cokoliv, co bylo zalité kečupem, až k časům, kdy jsem si jako náladová osmačka malovala výrazné oční linky a můj pokoj se otrásal punkovou muzikou. Kdykoliv některá z nás vyplňovala formulář, jako kontakt v případě nouze jsme uváděly pouze jedna druhou.

Nemůžu ji ztratit, jenže zároveň nedokážu porazit nemoc, která si už vyžádala moji babičku. Jsem jako mravenec, na kterého se řítí kamion.

Začne se mi motat hlava a třes v nohou se mi šíří do celého těla.

Zavřu oči, chytím se studeného okraje umyvadla a snažím se vytáhnout svou mysl z téhle propasti.

Mámu zachránit nemůžu, takže potřebuju přijít na to, jak to zařídit, aby mohla zůstat doma, kde jí bude líp. Časem budu muset sehnat někoho, kdo na ni dohlédne, když budu v práci. Jenže zdarma by něco takového dělal leda nějaký příbuzný, a my žádného nemáme.

Vtom mě napadne jedna možnost. Je v ní slabý záchvň naděje – nevyřešilo by to náš problém, ale získaly bychom tím trochu času.

Kdyby se o tom dověděla máma, nechtěla by to dovolit, takže jí o tom neřeknu.

Taky má přede mnou tajnosti – zatajila mi, že její matka zemřela v mladém věku na alzheimera, i to, že sama začala mít potíže už před čtyřmi měsíci –, takže jedno takové tajemství můžu mít i já.

Pokusím se zjistit, co se dá, o jejím otci, bratrovi a přátelích. A taky o tom jejím klukovi, o kterém sama přemýšlím

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Umění zmizet.

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.